

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury ve školním roce 2025/2026

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury se skládá z didaktického testu ve společné části MZ a v profilové části MZ z písemné práce a ústní zkoušky.

1 SPOLEČNÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

1.1 DIDAKTICKÝ TEST

Didaktický test je součástí státní maturitní zkoušky. Časový limit pro konání testu je **85 minut**.

V testu lze získat maximálně **50 bodů**. Pro úspěšné vykonání zkoušky je nutné získat alespoň **22 bodů**.

Didaktický test je **hodnocen slovně** hodnocením „úspěš(a)“ nebo „neúspěš(a)“ s procentuálním vyjádřením úspěšnosti. Na maturitním vysvědčení tedy není u zkoušky z českého jazyka a literatury ve společné části uvedena známka.

V případě, že je žák u didaktického testu neúspěšný, musí jej opakovat v náhradním termínu.

2 PROFILOVÉ ZKOUŠKY Z ČESKÉHO JAZYKA

Zkoušky z českého jazyka a literatury se konají formou **písemné práce** a formou **ústní zkoušky** před zkušební maturitní komisí.

Pravidla pro konání písemných prací a ústních zkoušek z těchto zkušebních předmětů jsou stanovena § 14a, 14b, 14c, 14d a 19 maturitní vyhlášky. Další podrobnosti stanovuje vždy ředitel školy.

Písemná práce se podílí ze **40 %** na celkovém hodnocení profilové maturitní zkoušky. Minimální dosažená hranice úspěšnosti je **12 bodů** (0 – 11 bodů – neúspěš).

Ústní zkouška se podílí z **60 %** na celkovém hodnocení profilové maturitní zkoušky. Minimální dosažená hranice úspěšnosti v ústní zkoušce je **19 bodů** (0 – 18 bodů – neúspěš).

Úspěšné složení komplexní zkoušky je podmíněno úspěšným složením obou dílčích zkoušek.

2. 1 Písemná práce

Cílem písemné práce je ověřit, zda žák/žákyně dokáže napsat souvislý, myšlenkově ucelený a strukturovaný text, zda se vyjadřuje v souladu s jazykovými normami, umí volit vhodné jazykové lexikum a rozumí komunikační situaci dané písemné práce.

Žák/žákyně si vybírá z **pěti různých zadání**. Zadání navrhnou členové předmětové komise pro jazyk český a literaturu. Zůstanou zapečetěna na nedostupném místě až do termínu zkoušek. V den písemné práce jsou připraveny celkem čtyři sady. Před zahájením se jedna vylosuje, je přítomen ředitel školy, třídní učitel maturitní třídy a zadavatel písemné práce.

Zadání písemné práce je tvořeno názvem zadání, případně výchozím textem a způsobem zpracování zadání, tzn. vymezením slohového útvaru nebo požadované komunikační situace.

Na **výběr tématu** má žák **15 minut**. Během nich si může psát poznámky, načrtnout koncept, příp. se na základě toho ještě rozhodnout pro jiné téma. Po uplynutí časového limitu musí zapsat do záznamového archu číslo zadání. Na **vlastní tvorbu** má pak vyhrazeno **120 minut**. Celková doba trvání zkoušky je tedy stanovena na **135 minut**. Práce se píše do záznamových archů a musí obsahovat minimálně **250 slov**. Při psaní je **povoleno používat Pravidla českého pravopisu**. Žákům budou k dispozici také volné (razítkem školy opatřené) listy papíru pro případný koncept.

Ve třídě musí každý sedět sám, předem je připraven zasedací pořádek (to nachystá třídní učitel). Na stole jsou povoleny jen psací potřeby. Pití a jídlo bude umístěno na vedlejší židli. Je nedovoleno používat mobilní telefon, chytré hodinky a další moderní technologie. Dále je zakázána vzájemná komunikace mezi studenty. Opuštění třídy je pouze ze zdravotních důvodů, popřípadě na toaletu.

Na začátku musí být zadávající učitel seznámen se zdravotním stavem žáků, zda jsou schopni vykonat dílčí část zkoušky. Souhlas podepíše do připraveného seznamu.

Na konci jsou vyzváni k dotazům a námitkám, později na to nebude brán zřetel.

Kritéria hodnocení písemných prací z ČJL

Písemnou práci hodnotí vyučující českého jazyka a literatury.

Písemná práce je posuzována z hlediska 3 sledovaných oblastí hodnocení:

1. Vytvoření textu podle zadaných kritérií
 - a) téma, obsah
 - b) komunikační situace, slohový útvar
2. Funkční užití jazykových prostředků
 - a) pravopis, tvarosloví a slovotvorba
 - b) lexikum (adekvátnost jazykových prostředků vzhledem ke komunikační situaci/slohovému útvaru, použití pojmenování v odpovídajícím významu, šíře a pestrost slovní zásoby)
3. Syntaktická a kompoziční výstavba textu
 - a) větná syntax, textová koheze (výstavba větných celků, odkazování v textu, prostředky textové návaznosti)
 - b) nadvětná syntax, koherence textu (kompozice textu, strukturovanost a členění textu, soudržnost, způsob vedení argumentace)

Při hodnocení písemné práce se udělují body v intervalu od 0 do 5 v každé ze šesti sledovaných oblastí (1 a, 1 b, 2a, 2 b, 3 a, 3 b), body popisují výkon žáka v každé této oblasti. Maximální počet za jedno kritérium je 5 bodů, maximální součet bodů je tedy **30**. Minimální dosažená hranice úspěšnosti je **12 bodů**.

V případě, kdy je písemná práce v dílčím kritériu 1A nebo v dílčím kritériu 1B (Vytvoření textu podle zadaných kritérií) hodnocena počtem bodů „0“, podle dalších kritérií se již nehodnotí a výsledný počet bodů za písemnou práci je roven „0“. Závazně se hodnotí 0 body, pokud text splňuje alespoň jednu z těchto charakteristik:

- písemná práce nesplňuje požadavky na dílčí kritérium 1A: text se prokazatelně nevztahuje k zadanému tématu, reflektuje zcela jiné téma;
- písemná práce nesplňuje požadavky na dílčí kritérium 1B: text prokazatelně nevykazuje charakteristiky zadaného útvaru a reaguje na jiné vymezení komunikační situace;
- písemná práce nesplňuje požadavky na stanovený minimální rozsah: text nesplňuje požadovaný rozsah slov (tj. 250 slov), a to ani v rámci stanovené tolerance (minus 50 slov).

Předmětem hodnocení je pouze autorský text žáka. Text prokazatelně převzatý z dostupného zdroje se nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce, a není tedy předmětem hodnocení.

Výsledná známka je dána bodovou škálou:

Hranice úspěšnosti je 12 bodů.

BODY	ZNÁMKA
30 - 27	1
26 - 22	2
21 - 18	3
17 - 13	4
12 - 0	5

2. 2 Ústní zkouška

Cílem ústní zkoušky je, aby student/ka prokázal/a praktické komunikační dovednosti a schopnost analýzy interpretace uměleckého a neuměleckého textu, a to s využitím znalostí a dovedností získaných v průběhu studia.

Student/ka si losuje jednu z dvaceti otázek, které odpovídají dvaceti titulům v Seznamu literárních děl. Vybírá ze školního Kánonu literárních děl.

Seznam stanovený na základě zadaných kritérií odevzdává svému vyučujícímu do konce března na jarní termín. U podzimního je to 30. 6. Kritéria pro sestavování individuálního seznamu jsou uvedeny na konci dokumentu. Ten je uveřejněn na webových stránkách školy.

Žák svým podpisem na individuálním seznamu četby stvrzuje, že uvedené knihy se stávají jeho maturitními otázkami.

V případě, že žák seznam neodevzdá ve stanoveném termínu, při ústní maturitní zkoušce si vybírá ze Školního seznamu četby, bez ohledu na skutečnost, zda knihu četl, či nikoli.

Příprava na ústní zkoušku trvá 20 minut v případě intaktních žáků. Délka ústní zkoušky je vždy maximálně 15 minut. Maximálně 10 minut je věnováno analýze uměleckého textu. Maximálně 5 minut je věnováno analýze neuměleckého textu.

Hodnocení ústní zkoušky

Ústní část zkoušky z českého jazyka a literatury je hodnocena ve čtyřech kritériích, výsledné hodnocení ústní zkoušky je součtem udělených bodů za jednotlivá kritéria.

1. Analýza uměleckého textu

I. část: téma a motivy, časoprostor, kompoziční výstavba, literární druh a žánr, charakteristika žánru – základní znaky, zasazení výňatku do kontextu díla – předcházející a následná situace, charakteristika situace (0 – 7 bodů)

II. část: vypravěč / lyrický subjekt, postavy, charakteristika postav, vývoj vztahu mezi postavami, vyprávěcí způsoby, typy promluv – identifikace v ukázce, veršovaná výstavba (0 – 7 bodů)

III. část: jazykové prostředky díla, jazykové prostředky v ukázce, tropy a figury v ukázce, vysvětlení názvu díla (0 – 6 bodů)

Maximální dosažitelný počet bodů v analýze uměleckého textu je **20**.

2. Literárněhistorický kontext

I. část: zařazení do kontextu autorovy tvorby, další díla, adaptace díla (0 – 4 body)

II. část: literární/obecně kulturní kontext, charakteristika doby/směru, další představitelé, díla (0 – 4 body)

Maximální počet bodů u tohoto kritéria je **8**.

3. Analýza neuměleckého textu

I. část: souvislost/nesouvislost, porozumění textu, charakteristika komunikační situace, podstatné a nepodstatné informace, různé interpretace textu, domněnka a fakta (0 – 6 bodů)

II. část: funkční styl, charakteristické znaky stylu, slohový postup, útvar, kompozice, jazykové prostředky (0 – 6 bodů)

Maximální dosažitelný počet bodů je v analýze neuměleckého textu **12**.

4. Výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury. Jazyková kultura projevu je hodnocena body od 0 do 5. Maximální počet bodů v tomto kritériu je 5.

V případě, že žák obdrží 0 – 3 body v analýze uměleckého textu, u ústní zkoušky z českého jazyka neuspěl.

Maximální dosažitelný počet bodů je celkově v ústní zkoušce 45 bodů.

Výsledná známka je dána bodovou škálou:

BODY	ZNÁMKA
45 – 40	1
39 – 34	2
33 – 27	3
26 – 19	4
18 - 0	5

Hodnotitel přidává hodnotící komentář do předem připraveného formuláře.

Komplexní hodnocení

Poměr písemné a ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka je 40 % písemná část maturitní zkoušky a 60 % ústní část maturitní zkoušky. Žák zkoušku složí úspěšně, pokud úspěšně vykoná obě dané zkoušky.

Body obou částí zkoušky se sečtou, maximálně je možné získat 75 bodů. Celkový počet se převede na procenta, podle toho je udělen klasifikační stupeň.

Procenta	Body	Klasifikační stupeň
100 % - 89 %	75 – 67	výborný
88 % - 74 %	66 – 56	chvalitebný
73 % - 59 %	55 – 45	dobrý
58 % - 41 %	44 – 31	dostatečný
40 % - 0 %	30 - 0	nedostatečný

3 ŽÁCI S PŘIZNANÝM UZPŮSOBENÍM PODMÍNEK MATURITNÍ ZKOUŠKY

Pro potřeby maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury (dále ČJL) je za žáka s přiznaným uzpůsobením maturitní zkoušky (dále žák s PUP) považován žák, který předloží doporučení ze školského poradenského zařízení, ve kterém je tato skutečnost uvedena.

Doporučení ze školského poradenského zařízení musí žák odevzdat zároveň s přihláškou k maturitní zkoušce.

Na základě tohoto doporučení mohou být žákovi upraveny všechny části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury, pakliže to z doporučení vyplývá.

Přiznané uzpůsobení podmínek pro konání MZ v žádném případě nezahrnuje prominutí některých úloh v didaktickém testu, „ulehčení“ zkoušek nebo vynechání určitého obsahu.

V případě písemné práce mezi možná uzpůsobení podmínek patří například navýšení časového limitu, umístění žáků s PUP MZ do samostatné učebny/učeben, možnost použití individuálních kompenzačních pomůcek, formálně upravená zkušební dokumentace, možnost alternativního způsobu zápisu odpovědí, možnost využití podpory asistenta apod. (dle doporučení)

Hodnocení písemných prací žáků s PUP vychází z kritérií hodnocení, která jsou stanovena pro žáky intaktní. Chyby či nedostatky, které jsou pro písemný projev žáka s PUP MZ typické, jsou označeny jako symptomy a jsou konkrétně specifikovány v doporučení poradny. Pokud je v doporučení zaškrtnuta položka „tolerance diagnostikovaných symptomů v písemném projevu“ a následuje výčet symptomů, které se týkají PP ČJL, musí být tyto symptomy při hodnocení zohledněny, a to navýšením hodnocení příslušného kritéria o 1 bod.

V případě ústní zkoušky se jedná zejména o prodloužení času na přípravu (dle doporučení). Žákovy speciální vzdělávací potřeby jsou pak zohledněny zejména během řízeného rozhovoru. Zkoušející volí takový způsob, který vyhovuje speciálním vzdělávacím potřebám žáka (např. pomalé tempo, opakování otázek, návodné otázky, citlivý oční kontakt...).

Kritéria hodnocení výsledků zkoušek žáků s PUP MZ jsou shodná s kritérii hodnocení intaktních žáků.